

KUUSAMO

Kohteen nimi: **Ulkusaari**

MJ-rekisteritunnus:

Määrittely: Maakuoppia (maarakenteet / kuopat)

Peruskartta: 4611 11 Virranniemi

keskikoordinaatit:
ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatit N 7353588, E 584511
Koordinaatit (YKJ): p = 7356664, i = 3584718, z = n. 244

Tila: 305-401-33-7

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkosta noin 39 km pohjoisluoteeseen Ala-Kitkan Patoselän ja sen länsipuolisen Särkilahden välisen laajan niemen kaakkoisosassa Kemijärvelle johtavan maantien eteläpuolisella Airisniemen ranta-asemakaava-alueella. Kohde löytyi kaava-alueen arkeologisen tarkastuksen yhteydessä. Kohde sijaitsee Patoniemestä kaakkoon kohti Patoselkää pistävällä nykyisellä niemellä noin 1,8 km Kemijärventien ja Patoniemeen johtavan tien risteyksestä kaakkoon. Kohde on Kitkan vuosina 1840–42 ja 1866–1872 tehtyjä järvenlaskuja edeltäneen rannan yläpuolella noin 3-5 metriä nykyisestä järvenpinnasta, niemen korkeimman kohdan itäpuolella tasaisen kankaan etelälaidalla.

Paikalla todettiin kolme maakuoppaa. Näistä luoteisin (kuoppa 1) on noin alaltaan noin 2 x 3,5 metriä ja syvyydeltään noin 60 cm. Jokseenkin pohjois-eteläsuuntaisen kuopan ympärillä erottui heikkoa vallia, jonka leveys on noin metri. Tästä noin 15 metriä kaakkoon, hieman alempana ja lähempänä rinteen reunaa olevan kuopan (kuoppa 2) ala on noin 3,5–4 x 2,5 metriä ja syvyys noin 60–70 cm. Jokseenkin itä-länsisuuntaisen kuopan reunoilla oli havaittavissa 1–1,5 metriä leveä valli, joka oli selvimmillään alarinteen puolella. puolenkymmentä metriä kuopasta 2 pohjoiseen oli havaittavissa painanne, joka tulkittiin luontaiseksi. Kuoppa 3 sijaitsee noin 8 metriä etelälounaaseen kuopasta 2. Se on aivan varhaisempaa järvenlaskua edeltäneellä rannalla selvästi kuoppia 1 ja 2 alempana. Kuopan 3 halkaisija on noin 1-1,5 metriä ja syvyys noin 50 cm. Kyseessä lienee pieni varastokuoppa.

Kuoppiin 1 ja 2 tehtiin koepistoja maannoksen toteamiseksi. Kummassakin oli havaittavissa selvä huuhtoutumiskerros, mikä viittaa siihen, että ne ovat huomattavasti tehtyjä järvenlaskuja vanhempia. Kohteen luonnetta ei pystytä tarkemmin määrittelemään, mutta mainittakoon, että muodoltaan ja sijainniltaan samanlaisia kuoppia tunnetaan useista kohteista. Näistä muutamiin liittyy tarinoita lappalaisten asumisesta paikalla.

Kuoppien 1 ja 2 sijainti, samoin kuin keskikoordinaatit, paikannettiin käsi-gps laitteella, jonka tarkkuus oli $\pm 6-7$ metriä.

Kuoppa 1:
ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatit N 7353591, E 584503
Koordinaatit (YKJ): p = 7356667, i = 3584710, z = n. 245

Kuoppa 2:
ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatit N 7353584, E 584520
Koordinaatit (YKJ): p = 7356660, i = 3584727, z = n. 244

Airisniemen kaavassa (karttaosa 2/2, 29.4.2013) kohde näyttää asettuvan, mittauksen epätarkkuudet huomioon ottaen, loma-asuntojen korttelialueelle (RA-5) rakennuspaikalle 3, joka on rakennuspaikoista itäisin.

Kohde tarkastettu 6.8.2013 Airisniemen kaava-alueen arkeologisen tarkastuksen yhteydessä

Kuvat: PPM DG VH 8:2013:06:01-05
Kartta: Maastokarttaote, ei mittakaavassa

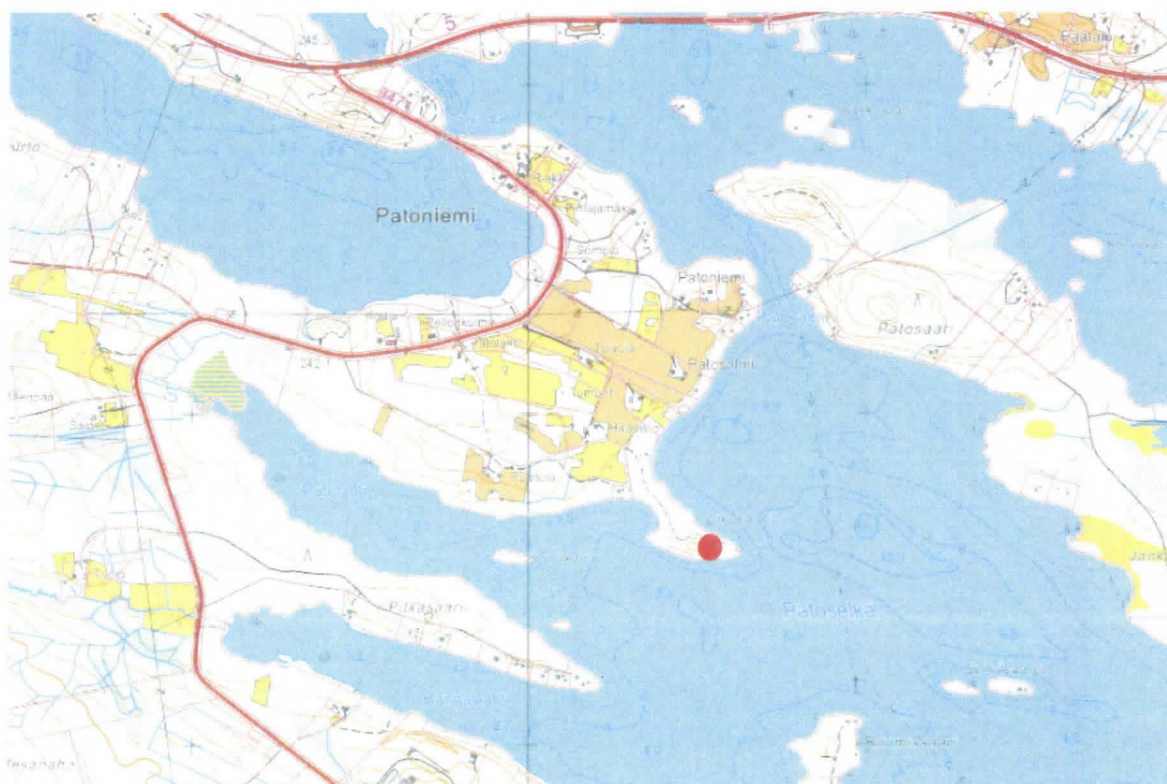
Oulussa 15.8.2013

Mika Sarkkinen M.S.

Mika Sarkkinen
arkeologi
Pohjois-Pohjanmaan museo

KUUSAMO Ulkusaari

Määrittely: Maakuoppia (maarakenteet / kuopat)
keskikoordinaatit:
ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatit N 7353588, E 584511
Koordinaatit (YKJ): p = 7356664, i = 3584718, z = n. 244
Peruskartta: 4611 11 Virranniemi

Ulkusaaren kuoppa 1 pohjoisesta.
Kuva: M. Sarkkinen (PPM DG VH 8:2013:06:01)

Ulkusaaren kuoppa 2 koillisesta.
Kuva: M. Sarkkinen (PPM DG VH 8:2013:06:04)